

2. Якименко С., Голян Л. Зображувальна діяльність (малювання, ліплення, аплікація). Друга молодша група (4-й рік життя). / С. Якименко, Л. Голян. – Т., 2003. – 36 с.

УДК 373.2.016:74

Микуліна Антоніна Костянтинівна,
старший викладач кафедри теорії та
методики дошкільної освіти,
Лесько Вікторія Степанівна,
бакалавр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ В РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

У навчально-виховній роботі з дошкільниками використовується життєрадісний барвистий український декоративний розпис як самостійний вид декоративного мистецтва. Декоративний розпис виник давно. Основою його було настільне малювання, яким народні умільці оздоблювали стіни сільських хат: навколо вікон, дверей, попід дахом. Усередині приміщення розписували у печі, стелі, частини стін.

Розпис – це не тільки прикраса, а й своєрідна символічна мова народного мистецтва. Найбільшого поширення декоративні розписи набули на Дніпропетровщині у селі Петриківка, де розмальовували скрині, столи, посуд. Петриківський декоративний розпис нині відомий далеко за межами нашої країни [1, с. 132].

Декоративні розписи, як і інші види декоративного мистецтва, близькі й зрозумілі дітям. Вони правдиво й просто передають красу навколишнього життя. Діти легко впізнають в творах народних майстрів знайомі квіти, ягоди, силуети птахів.

Велике значення українського народного розпису належить в естетичному і художньому вихованні дітей у сучасному ДНЗ. Чимало педагогів, учених, методистів, художників і мистецтвознавців вивчали й аналізували український, народний розпис. Їхні рекомендації зводяться, як правило, до двох варіантів. Один з них – це вільна імпровізація, виконання розпису відразу фарбами, а іншої – виконання підготовчого малюнка і цілого ряду підготовчих вправ [2, с. 49].

Сучасними програмами навчання та виховання в ДНЗ передбачено використання творів декоративного мистецтва не лише з метою виховання у дошкільників естетичних почуттів, а й розвитку їх творчих здібностей при навчанні видів декоративної зображувальної діяльності.

Джерелом матеріалу для декоративних видів діяльності є народне мистецтво. У дошкільному закладі знайомляться з кращими зразками петриківського розпису і творами відомих майстрів України.

Візерунки, які бачила дитина раніш, не утримуються в її пам'яті повністю, але збагачують її уяву. Дитина поєднує елементи візерунків по-своєму, продумує нові, а це сприяє розвитку творчої ініціативи, активності. Самостійність виконання декоративних робіт дітьми дає можливість виховувати у них охайність, самостійність, уміння цінувати творчі здобутки своїх товаришів.

Програмою занять з декоративних видів діяльності у дошкільному навчальному закладі передбачені такі завдання у навчанні дітей:

1. Розвивати естетичне сприйняття при безпосередньому ознайомленні з творами декоративного мистецтва – розписом.
2. Вчити дітей розуміти значення і красу декоративного малювання.
3. Вчити композиції візерунків на папері різної форми, на об'ємних та площинних предметах.
4. Вчити гармонійно поєднувати кольори та їх відтінки у декоративному малюванні.
5. Оволодіти технічними прийомами декоративного малювання.
6. Вчити виконувати колективні роботи, складати панно з окремих декоративних візерунків за мотивами петриківського розпису [3, с. 17].

Всі ці завдання здійснюються протягом чотирьох років – у молодшій, середній та старшій групах.

Вся робота по ознайомленню дітей з петриківським розписом повинна будуватись у двох напрямках.

Перший напрямок – це ознайомлення дітей з петриківським розписом.

Другий напрямок – це самостійне створення дітьми декоративних малюнків.

При здійсненні програмних вимог у дошкільному закладі значне місце відводиться ознайомленню дітей з творами петриківського розпису та іншим видам декоративного малювання.

Українське народне декоративне мистецтво характеризує яскравість і багатство кольорів, гармонійність або контрастність кольорових поєднань, чіткість і продуманість форми, простота композиції. Складова частина орнаменту багатьох видів українського декоративного мистецтва – рослинні мотиви [1, с. 127].

Ознайомлюючи дітей з творами декоративного петриківського розпису, вихователь розповідає, що таким розписом люди прикрашали своє житло. На стінах, печях малювали різноманітні квіти, листя, бутони. Тепер такі красиві візерунки малюють на папері, коробочках, тарілках. Люблять петриківські художники дарувати людям радість. Малюють візерункові листочки, барвисті квіти, схожі на ромашку, жоржину, калину та ягоди. Такі квіти і листочки художники спостерігають у природі, але малюють їх по-своєму, такими кольорами, яких у рослин не буває, на малюнку вони дуже гарні.

Плануючи знайомство дітей з петриківським розписом, а потім із зразками, відібрати ті, які можуть розвивати у дітей уявлення про навколишній

світ, про фантастичні рослини та птахи.

Якщо в повсякденні можна знайомити дітей з творами різної складності, то напередодні заняття слід ще раз розглянути саме ті, що будуть натурою заняття, тобто за якими діти створюватимуть декоративні візерунки. Треба виділити елементи, кольори, композицію, уточнюючи знання про ознаки розпису і способи їх відтворення в малюнку.

Ознайомлюючись з петриківським розписом, можна показувати дітям і більш складні малюнки, ніж ті, які дають для виконання, з метою збагачення уяви. Зміст спостережень повинен бути доступний дітям. Треба навчити дітей помічати красиві речі в дитячому садку, вдома. У різних вікових групах дітям дається різний обсяг знань про петриківський розпис.

Обсяг знань про декоративне мистецтво, що подається дітям, поступово збільшується. Зміст спостережень повинен бути доступний дітям. Треба навчити дітей помічати красиві речі у дитячому садку, вдома і т.д. У різних вікових групах дітям дається різний обсяг знань.

Дітей дошкільного віку вчать прийомам декоративного малювання. За мотивами петриківського розпису, діти вчать техніці малювання: широкі прямі лінії, мазки у різному положенні, крапки, круги, кільця. Малюють нескладні елементи петриківського розпису: гроно винограду, калини, ягоди, малини.

У старшій групі діти вдосконалюються в малюванні елементів узору, з якими познайомились у середній групі, а також засвоюють спосіб малювання нових – дуги, хвилястої лінії, навчаються засвоювати такі елементи узору як деталі рослин – листя, пелюстки квітів, ягоди, гроно калини, винограду та птахів.

Діти опановують різні способи розміщення зображень, зв'язаних одним змістом у малюнку – по всьому аркушу, на вузькій та широкій смужці, яка позначає землю. Уточнюється і використовується в малюнках уявлення про відмінність предметів щодо величини.

Заняття з декоративного малювання за мотивами петриківського розпису починаються із заповнення узором квадрату. Елементи узору повторюються: мазки прикладанням пензля плазом, крапки, смужки круги. Засвоєння навичок нанесення мазків у різних напрямках дає змогу зобразити пелюстки квітів, листя. Це вміння можна застосувати й для зображення листя і квітів [3, с. 32].

Потім дітей вчать малювати асиметричні візерунки на круглій формі за мотивами петриківського розпису, передавати характерні особливості квітки «цибульки», закріплюють у дітей знання про петриківський розпис, кольорову гаму. Діти вчиться малювати перехідними мазками та пальчиком.

Знання дітей про петриківський розпис і практичні вміння та навички з декоративного малювання закріплюють й у самостійній художній діяльності. Для цього створюють належні умови: оформлюють куточок зразків художніх виробів, готують потрібне обладнання для роботи. Дівчата й хлопчики об'єднують у творчі групи за власним вибором та пропонують самостійно розписувати різні форми, наслідуючи народні зразки.

Як показала робота у дошкільному закладі дітей цікавлять розписи народних майстрів, вони залюбки слухають історію виникнення, про народних майстрів, вміють описати розпис, які квіти намальовані. Отримані знання використовують під час декоративного малювання. Цьому сприяє послідовна і систематична робота, а також використання різноманітних методів та прийомів навчання: розгляд творів мистецтва, бесіди, показ і пояснення про процесу виконання малюнка, використання ігрових прийомів, аналіз дитячих робіт.

Список використаних джерел

1. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі : Навч. посібник / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко – К. : Вища шк., 2003. – 206 с.
2. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис / М.А Кириченко – К. : Знання – Прес, 2006. – 228 с.
3. Купрієнко В.І., Міхіна Н.О., Корінько І.Б. та ін. Петриківський первоцвіт : Методичний посібник / В.І. Купрієнко. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 40 с.

УДК 373.2.015.31:027.625(043.2)

Попович Надія Ференцівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філологічних дисциплін
та соціальних комунікацій,
Бондарева Діана-Тетяна Олександрівна,
бакалавр спеціальності «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»,
Мукачівський державний університет

ФУНКЦІЇ ДИТЯЧИХ БІБЛІОТЕК У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дитячі бібліотеки мають важливе значення як інформаційні та консультативні центри з питань культурного розвитку дітей дошкільного віку.

Спеціалізована бібліотека для дітей – це інформаційний, культурно-освітній заклад, який має спеціалізований фонд для обслуговування дошкільників.

Як відомо, метою діяльності дитячих бібліотек є сприяння реалізації прав користуватися культурними досягненнями, створення умов для залучення дітей до читання, формування та розвитку їхніх духовних та інформаційних потреб, а також інформаційне, методичне й організаційне забезпечення системи бібліотечного обслуговування дітей дошкільного віку тощо. Важливе місце серед завдань, що постають перед дитячими бібліотеками, посідає вивчення проблем педагогіки, соціології та психології читання дошкільнят.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>